

Nowak, Aleksandra

Wpływ informacji na świadome budowanie tożsamości obywatelskiej w regionie, kraju, Europie

---

Zeszyty Naukowe Ostrołęckiego Towarzystwa Naukowego 20, 199-216

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Aleksandra Nowak¹

Wpływ informacji na świadome budowanie tożsamości obywatelskiej w regionie, kraju, Europie

Cave ab homine unius libri
Wystrzegaj się człowieka jednej książki /jednostronnego/

Tożsamość europejska w procesie integracji to poszukiwanie akceptowalnej przestrzeni prawnopolitycznej, wspólnych cech, poczucia wspólnoty i jedności Europejczyków i Europejczyków, z jednoczesnym ukazywaniem i twórczym wykorzystaniem różnorodności jednostek, społeczności i narodów.

Europa, Unia Europejska, integracja europejska i wiele innych „europejskości” od kilku lat w Polsce, są najczęściej wymienianymi i używanymi na wiele sposobów pojęciami, z różnie nadawanym im czy dorozumianym znaczeniem. Generalnie, jak pokazują badania i wynik referendum europejskiego /sic!/ ta współczesna, na nowo odkrywana polska europejskość budzi w Polakach raczej dobre skojarzenia. Często, niestety kojarzona jest jedynie z dostawaniem ogromnej góry euro (jakże wielkie nieporozumienie!), czyli kojarzona jest z wytęsknioną i ułatwiającą życie przysłowiową manną z nieba. Zapominamy, że najważniejszym elementem wsparcia Unii Europejskiej zawsze jest wymuszanie pozytywnych zmian i procedury służące aprobowanym przez UE zasadom – solidarności, partnerstwu, subsydiarności, dodatkowości czy konwergencji. Jednocześnie przy zdecydowanie powszechnym poparciu akcesji, w Polsce są też formacje, które chcą uchodzić za „trzymające” twardą postawę i „pokazujące, a czasami wręcz broniące” w Europie polskiego interesu i zaostające walkę z narastającą niemiecką hegemonią, co jest paradoksem w sytuacji, gdy Europę powinniśmy wreszcie zacząć traktować jako „naszą”. Zachęty i nawoływania o prowadzenie merytorycznej europejskiej debaty, do uczenia się sztuki kom-

¹ mgr inż. Aleksandra Nowak – kierowniczka i konsultantka Regionalnego Centrum Informacji Europejskiej i Punktu Informacji Europejskiej Europe Direct afiliowanych przy Agencji Rozwoju Regionu Mazowsza Północno-Wschodniego w Ostrołęce

promisu, wielokrotnie potrzebnego dobremu układaniu prawno-politycznej europejskiej rzeczywistości, o codzienne współtworzenie przestrzeni obywatelskiej przyjaznej Europejkom i Europejczykom, wymagają wsparcia i poszukiwania sposobów docierania z ich przesłaniem do Polek i Polaków. Na naszych oczach, wobec naszej niewątpliwej apatii /choćby wyborczej/ w obszarze spraw europejskich dzieje się wiele rzeczy niedobrych. Zapominamy, że Konstytucja RP rozpoczynająca się i stanowiąca, że „W trosce o byt i przyszłość naszej Ojczyzny, odzyskawszy w 1989 roku możliwość suwerennego i demokratycznego stanowienia o Jej losie, my, Naród Polski (...)” normatywnie jesteśmy odpowiedzialni za dbanie o dobro Rzeczypospolitej. Mając konstytucyjnie zagwarantowane prawo do dialogu społecznego, nie upominamy się o prawo wspólnotowego decydowania o naszych sprawach w wymiarze europejskim. Po raz kolejny w naszej historii, tak niewielu zasiadających w gremiach władz ustawodawczych i wykonawczych, uzurpuje sobie prawo decydowania, za tak wielu nas², nie zniżając się do wysłuchiwanie Polaków m.innymi w kwestii „Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy” mimo, że organizacja referendum, jako rodzaj tegoż wysłuchania, była przyrzeczona publicznie.

Bez udziału obywatelskiego społeczeństwa działania Polski na arenie międzynarodowej będą mało skuteczne i ułomne. Tu warto przywołać jakże aktualną po ostatnim rozszerzeniu, ideę chadeckiego Ojca Europy Jana Moneta, że istotą projektu europejskiego jest łączenie ludzi, a nie tylko tworzenie koalicji państw. Mieszkańcy Europy Środkowo-Wschodniej, przez lata uciskani przez strukturę państwową, która wiedziała lepiej czego chcą obywatele, mają prawo do korzystania z europejskiej propozycji „zjednoczeni w różnorodności”.

Tożsamość europejska w procesie integracji to poszukiwanie akceptowalnej przestrzeni prawno-politycznej, wspólnych cech, poczucia wspólnoty i jedności Europejki i Europejczyków, z jednoczesnym ukazywaniem i twórczym wykorzystaniem różnorodności jednostek, społeczności i narodów. Akceptacja indywidualności i różnorodności, jako podstawa integracji jest trudnym zadaniem wymagającym doskonałej komunikacji wszyst-

2 Z protokołu PKW wynika, że z 27 milionów Polaków uprawnionych do głosowania, jedynie 3 mln oddało głosy na ugrupowanie posiadające największą ilość posłów w Sejmie RP i tworzące aktualny układ rządowy.

kich uczestników procesu. Prawo udziału Obywaterek i Obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej w procesie integracji europejskiej, jak pokazał negatywny wynik referendum w Holandii, nt. Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy /TK/ jest przez aktywność obywateli zdecydowanie egzekwowany. Europejki i Europejczycy z różnych państw członkowskich, w tym Polki i Polacy, chcą być traktowani podmiotowo i chcą mieć aktywny, realny wpływ na proces integracji. Od administracji europejskiej, krajowej, regionalnej i lokalnej oczekują nie tylko informacji ex katedra, ale chcą uczestniczyć w poważnej, merytorycznej debacie i zależy im na wysłuchiowaniu ich obywatelskich opinii o zamierzeniach i kierunkach rozwoju Unii Europejskiej i całej europejskiej przestrzeni prawno-politycznej. Holendrzy uznali i dali temu wyraz odrzucając ratyfikację TK, że politycy europejscy zaprzestali informowania ich o celach i znaczeniu proponowanych w Unii Europejskiej rozwiązań instytucjonalnych, o przewidywanych kierunkach zmian w poszczególnych obszarach polityk unijnych oraz o znaczeniu i skutkach kolejnych rozszerzeń, w tym ostatniego, nawet przez urzędników unijnych określanego, jako wielkie, istotne rozszerzenie. Powiększenie Unii Europejskiej o dziesięć państw, zamieszkałych przez około 80 milionów obywateli, nieustanne, obywatelskie poszukiwanie europejskiej tożsamości, brak efektów z zakładanych dla wzrostu znaczenia Europy działań Strategii Lizbońskiej, problemy z ratyfikacją Traktatu konstytucyjnego, spory budżetowe, stanowią na tyle poważne wyzwania oraz obrazują jednak znaczący kryzys współczesnego kształtowania Unii. Eufemistyczne przedstawiane przez biurokrację brukselską „danie sobie czasu na refleksję”, bardzo realnie pokazuje jak bardzo Europie, aby stała się Europą na miarę marzeń obywateli, brakuje przejrzystości, spójności i perspektywicznej koncepcji-wizji rozwoju.

W takiej sytuacji pojawia się jakże naturalne pytanie, na ile problemy w funkcjonowaniu Unii Europejskiej są rzeczywiste, jakich grup społecznych dotyczą, czy i na ile trudna sytuacja dotyka ogółu społeczeństwa europejskiego, a na ile są to jedynie problemy zajmujące i ekscytujące „brukselskich” polityków i urzędników różnych szczebli. Europa, Europejki i Europejczycy wobec stojących przed projektem europejskim wyzwań, sprawiają wrażenie niedoinformowanych i zagubionych, a w wyniku tego, cokolwiek zbuntowanych.

W założeniach projektu europejskiego od początku jego konstruowania, kierowano się funkcjonalnym typem integracji. U podstaw rozwoju procesu integracji, zawsze zakładano obejmowanie jako wspólnych coraz nowych obszarów życia, aż do utworzenia szerokiej wspólnoty politycznej. Jednak Unia Europejska, mimo powszechności obiegowego używania tego terminu, do czasu wejścia w życie Traktatu ustanawiającego Konstytucję dla Europy lub po nadaniu jej w innym trybie podmiotowości prawnej, ciągle pozostaje jedynie pomysłem politycznym. Przekształcenie unijnego pomysłu w europejską rzeczywistość wymaga nowego podejścia, nowego myślenia, języka i zrozumienia, a w dającej się przewidzieć nieodległej, przyszłości musi to być język możliwie zrozumiale definiujący i popularyzujący tożsamość europejską, w szczególności atrakcyjnie artykułujący i odzwierciedlający europejską różnorodność kulturowo-historyczną, jej bogactwo i znaczenie.

Traktat ustanawiający Konstytucję dla Europy został w podstawowym zarysie opracowany przez Konwent Europejski, któremu przewodniczył były Prezydent Francji, Valéry Giscard d'Estaing. Powołując Konwent założono, że wyniki jego prac będą służyć zwiększeniu legitymacji demokratycznej oraz przejrzystości Unii Europejskiej i jej instytucji tak, by zwiększyć obywatelski udział i obywatelską akceptację procesu integracji, aby wzmocnić budowanie europejskiej tożsamości obywatelskiej. Po miesiącach spontanicznej debaty, wysłuchiwanie opinii organizacji pozarządowych i młodzieży pojawiało się coraz więcej podziałów, nieformalnych grup interesów i frakcji. Konwent stał się dość dziwnym tworem. Powołany został decyzją Rady Europejskiej³ z Laeken, z jasno wyznaczonymi zadaniami. Zgodnie z przyjętą na szczycie w Nicei *Deklaracją o przyszłości Unii*, proces zmian winien objąć 4 zasadnicze zagadnienia:

1. dokładniejsze rozgraniczenie kompetencji pomiędzy Unią Europejską a państwami członkowskimi przy uwzględnieniu zasady subsydiarności,
2. kwestię statusu Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej,
3. uproszczenie traktatów z myślą uczynienia ich bardziej jasnymi i zrozumiałymi bez zmiany ich znaczenia,

3 Należy pamiętać, że Rada Europejska, którą tworzą przedstawiciele państw i rządów państw członkowskich, nie jest stricte organem Wspólnoty Europejskiej, jest ciałem politycznym wyznaczającym kierunki procesu integracji

4. sprawę roli parlamentów narodowych w architekturze europejskiej.

Jednak tak naprawdę Konwent wyznaczył sobie swoisty cel, nieco różniący się od zadań, jakie wyznaczyła mu Rada Europejska. Samoistnym celem Konwentu stało się uchwalenie na tyle zwięzłego i precyzyjnego projektu przyszłego traktatu konstytucyjnego, żeby obradująca po Konwencie Konferencja Międzyrządowa nie mogła zignorować jego prac, czy to poprzez odłożenie projektu do szuflady czy nawet poprzez napisanie własnej wersji. Z tych względów dokument końcowy Konwentu w tak znacznym stopniu uwzględniał interesy przedstawicieli rządów reprezentowanych na Konferencji Międzyrządowej, czyli w owym czasie jedynie „starych” Państw Członkowskich. Przewodniczący Konwentu, Valéry Giscard d'Estaing, w trakcie prac Konwentu, na każdym posiedzeniu Rady Europejskiej informował przywódców europejskich o postępach prac. Prezydium Konwentu dbało o to, aby sugestie członków Rady Europejskiej przekazać członkom Konwentu i uwzględnić je w treści projektu traktatu. Można z dużą dozą prawdopodobieństwa uznać, że fakt, że Konwent w zbyt wielkim stopniu uwzględniał zdanie jedynie polityków, spowodował odrzucenie traktatu w referendum narodowych nie tylko w Holandii, ale co zastanawiające również we Francji. Podobnie jak było z ratyfikacją Traktatu o Unii Europejskiej, nie do końca demokratyczna praca Konwentu i proces ratyfikacji TK spotęgowały rysujące się już od dłuższego czasu wśród obywateli Europy zmęczenie procesem integracji, dziejącego się de facto od dłuższego czasu bez ich aktywnego i przedstawicielskiego udziału. Można uznać, że jak na razie TK w skali europejskiej wylądował w szufladzie. Nie oznacza to jednak, że Polki i Polacy powinni być pozbawieni, jak chce tego aktualnie działająca polska władza wykonawcza, wyrażenia swojego zdania i oceny procesu integracji zaproponowanego w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy.

Rysująca się nowa radykalność procesu integracji, przygotowane następne rozszerzenie o Bułgarię i Rumunię, rozpoczęcie w październiku 2005 roku negocjacji akcesyjnych z Turcją, problemy z państwami bałkańskimi, wymaga obywatelskiej, europejskiej debaty strategicznej, dla przygotowania obywateli do nowego myślenia o całym nowym, nie do końca określonej i nie przez wszystkich akceptowanej prawnopolitycznej perspektywy europejskiej. Debata na temat nowej Unii Europejskiej potrzebna jest oczy-

wiście także Polsce, potrzebuje udziału Polek i Polaków, i w żadnym razie nie mogą jej utrudniać, ograniczać lub zamykać różnego typu fobie polityczne czy osobiste rodzimych polityków. Prowadzenie merytorycznej debaty wymaga profesjonalnej, pogłębionej i aktualnej informacji, choć niewątpliwie zawsze, dla racjonalnej wymiany myśli, bardziej pożądana jest pogłębiona, rozległa, gruntowna wiedza.

Przygotowanie polskich obywateli do członkostwa w Unii Europejskiej formalnie rozpoczęło się, zatwierdzeniem przez ówczesny polski Rząd, w dniu 4 maja 1999 roku, z perspektywą czteroletniego okresu, czyli do 2002 roku dokumentu pod nazwą Program Informowania Społeczeństwa, w skrócie zwanego PIS. W dokumencie przygotowanym w Urzędzie Komitetu Integracji przewidziane zostały dość precyzyjnie opisane działania informacyjno-promocyjno-edukacyjne. Celem PIS było przygotowanie Polaków do przyszłego członkostwa poprzez uświadomienie korzyści, a także przedstawienie wysiłku, jaki należy ponieść, aby członkostwo stało się dla Europy, dla Polski i dla obywateli sukcesem.

Departament Informacji i Komunikacji Społecznej UKIE /obecnie Departament Informacji Europejskiej UKIE/ dla realizacji Programu Informowania Społeczeństwa w 1999 roku w postępowaniu konkursowym wyłonił 35 organizacji afiliujących Regionalne Centra Informacji Europejskiej - RCIE, nadając im w skali polskiej strukturę sieciową i sprawnie koordynując ich współpracę. Polskie RCIE są przez UKIE wyposażane w znaczne, nieustannie aktualizowane materiały informacyjne /drukowane i na CD/ oraz zbiory biblioteczne wydawnictw i publikacji o tematyce europejskiej. W całej Polsce ze wsparciem UKIE ale i znaczącym wkładem organizacji afiliujących, RCIE prowadzą szkolenia /np. dla nauczycieli, przedsiębiorców, rolników/, seminaria i konferencje /np. dla samorządów, przedsiębiorców/, lekcje europejskie dla szkół i zjazdy Szkolnych Klubów Europejskich /dla młodzieży/, spotkania, imprezy i stoiska otwarte dla obywateli oraz udzielają informacji indywidualnym odbiorcom. Ponadto sieć RCIE jest regionalnym koordynatorem konkursów i działań specjalnych jak np. program dla szkół „Moja Szkoła w UE” czy działania informacyjne Parlamentu Europejskiego „Poznaj swoje prawa”. Poszczególne RCIE są wydawcami lub autorami tematycznych publikacji, felietonów, esejów, prezentacji multimedialnych i audycji radiowych. W ostatnich dwóch latach

przedstawiciele RCIE mieli możliwość porównania swojego przygotowania i zakresu pracy dla wspierania stopnia poinformowania społeczeństwa o procesie integracji ze sposobami prowadzenia informacji w innych krajach. Wizyty studyjne obejmowały dwa „stare” i dwa „nowe” kraje Unii Europejskiej – Austrię i Finlandię oraz Słowację i Estonię. Konkluzja z tych wizyt studyjnych jest następująca: system informacji w wymienionych krajach realizowany jest staraniem i w pełni za środki publiczne. Prowadzący punkty od władz lokalnych otrzymują nieodpłatnie atrakcyjnie, w pełni wyposażone lokale, nie ponoszą kosztów administracyjnych. Polskie organizacje /organizacje pozarządowe lub szkoły wyższe/ afiliujące punkty informacji europejskiej własnym staraniem pokrywają koszty administracyjne i muszą pozyskać wkład własny /nawet do 50%/, mimo to mają znacznie atrakcyjniejszą i aktywniejszą ofertę informacyjno-promocyjno-edukacyjną. Oczywiście problemem pozostaje aktywność odbioru propozycji informacyjnych przez obywateli co jest jednak uwarunkowane stopniem urbanizacji obszaru, tzn. zdecydowanie więcej zainteresowanych występuje w ośrodkach akademickich tworzonych przez szkoły publiczne oraz w dużych aglomeracjach. Obywatele terenów uboższych wykazują większą pasywność, chociaż po akcesji można także na tych obszarach zauważyć pozytywne zmiany.

W obszarze dostępu do informacji, w szczególności odnoszącej do sposobów pozyskiwania środków na realizację projektów, nieustannie pojawia się grupa jednostek o wątpliwej proweniencji obiecujących ułatwienia w dostępie do funduszy, co jest dużą nieuczciwością. Pozyskiwanie funduszy czy udział w inicjatywach i programach europejskich wymaga ciężkiej pracy i przygotowanych dobrze, wedle obowiązujących procedur projektów, spełniających zakładane cele wsparcia. Komisja Europejska, rozumiejąc znaczenie pozyskiwania obywatelskiego poparcia dla procesu integracji oraz potrzeby zwiększania poczucia obywateli w zakresie poziomu „stopnia poinformowania” a także znaczenia wsłuchiwanie się w obywatelskie zdanie na temat procesu integracji, również uznała, że powinna zaproponować Europejczykom, w pewien sposób zunifikowany system informacji sieciowej. Dnia 20 kwietnia 2004 r. Komisja przyjęła komunikat COM 196 (2004) w sprawie wprowadzenia w życie strategii Unii Europejskiej w zakresie informowania i komunikacji. Rozpoczął się proces tworzenia nowej

sieci informacyjnej, punktów informacji europejskiej pod nazwą EUROPE DIRECT *Information Network*⁴, co w wolnym tłumaczeniu znaczy - Sieć Informacyjna Kierunek Europa. Jednolita sieć informacji europejskiej UE 25 zakładała zastąpienie działających wcześniej w obszarze UE 15, Info-Point /duże aglomeracje/ i Carrefours /obszary rolnicze/.

Punkty Informacji Europejskiej Europe Direct w Polsce /22/ powstały w kwietniu 2005 roku. Porównanie sposobów ich finansowania i działania w różnych państwach członkowskich wykazuje brak zainteresowania ich wspieraniem przez polskie władze publiczne, przy znacznie, w porównaniu z innymi krajami, większej aktywności organizacji afiliujących w docieraniu do odbiorców. Prowadzenie Punktu Europe Direct w obszarze danego NUTS⁵ zapewnia obywatelom z danej jednostki terytorialnej stały dostęp do wszystkich wydawnictw Urzędu Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, w tym do Suplementu do Dziennika Urzędowego. Dostęp do DU daje możliwość nie tylko śledzenia uregulowań prawnych, jest także źródłem informacji o przetargach, konkursach i zaproszeniach do składania wniosków.

W Polsce w zakresie informacji europejskiej działa też szereg specjalistycznych sieci informacyjnych. Są to m.innymi sieci:

EuroInfo – dla przedsiębiorców,

EUROESK – dla młodzieży,

Salto – współpracy młodzieży

Eures – współpracy publicznych służb zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy

AgroInfo – dla mieszkańców obszarów wiejskich i rolników,

Ostatnio Ministerstwo Rozwoju Regionalnego tworzy sieć informacyjną o funduszach i programach wspierających różne obszary życia w Polsce.

Należy mieć nadzieję, że zarówno niniejsza publikacja, jak i zasoby informacyjne Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej, Punktów In-

4 Komunikat Komisji Europejskiej COM (2004) 196 w sprawie wprowadzenia w życie strategii Unii Europejskiej w zakresie informacji i komunikacji [w:] http://europa.eu.int/comm/press_communication/index

5 Akronim NUTS, pochodzący z języka francuskiego od Nomenclature des Unites Territoriales pour des besoins Statiques i jest używany jako skrótowa nazwa Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych, dla subregionu ostrołęcko-siedleckiego jest to NUTS PL 122

formacji Europejskiej Europe Direct, Eurodesk i innych, Polkom i Polakom związanym z subregionem, pozwolą na aktywne uczestnictwo w procesie nadawania nowego kształtu, obywatelskiej Unii Europejskiej. Wykorzystanie usystematyzowanych informacji zdobywanie doświadczeń poznawczych i edukacyjnych w bezpośrednich kontaktach z innymi Europejczykami, współpraca transgraniczna, innowacyjność i akceptacja różnorodności, są niezbędnymi elementami budowania nowoczesnej tożsamości europejskiej w ogóle. Poznawanie różnorodności i odmienności innych Europejczyków zapewni nam wszechstronność ocen wykluczającą, że staniemy się Europejczykami *jednej książki /jednostronnymi/*. Poznawanie istniejących w Europie różnorodności kulturowej zapewni nam pozostawanie w nurcie procesu integracji i dodawanie do tożsamości europejskiej, naszych, polskich cech i wartości. Budowanie świadomej tożsamości europejskiej Polek i Polaków wymaga także na poziomie lokalnym, regionalnym i krajowym ustawicznego wykorzystywania założeń, treści i możliwości ogłoszonego przez Panią Komisarz Margot Wallström, *Planu D – demokracja, dialog i debata* oraz propagowania treści zawartych w *Białej księdze w sprawie Europejskiej Polityki Komunikacji*, bo to oznacza debatowanie na temat Europy, z zaangażowaniem jej mieszkańców i powinno skutkować „zamykaniem luki komunikacyjnej”. W ciągu ostatniego dwudziestolecia Unia Europejska uległa transformacji. Przejęła szereg zadań, które w różny sposób wpływają na życie obywateli ... i o tym, jako Europejczycy powinniśmy debatować, aby przyszłość Europy, nie przyniosła nam rozczarowania.

Pytania, opinie i postulaty dotyczące Unii Europejskiej nie martwiąc się o barierę językową, można bezpośrednio zgłaszać pod numer 00 800 67 89 10 11 lub z wykorzystaniem adresu www: <http://europa.eu.int/europerirect/>

Działające w Polsce Punkty informacji Europejskiej Europe Direct:

Białystok

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Lipowa 14

PL-15-427 Białystok
Tel: (48-85) 744 24 43
Fax: (48-85) 653 77 53
europe-direct@bialystok.bia.pl
www.europe-direct.bialystok.pl

Bielsko-Biała

Punkt informacji europejskiej Europe Direct
Ul. Słowackiego 17A
PL-43-300 Bielsko-Biała
Tel: (48-33) 812 35 20
Fax: (48-33) 812 35 20
europe_direct@bielsko.biala.pl
http://europe_direct_bielsko.fm.interia.pl/

Bydgoszcz

Punkt informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Garbary 2
PL-85-229 Bydgoszcz
Tel: (48-52) 348 23 26 ext. 30
Fax: (48-52) 348 23 26 ext. 31
europe_direct@bydgoszcz.pl
www.europe_direct_bydgoszcz.byd.pl

Częstochowa

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Pułaskiego 4/6
PL-42-200 Częstochowa
Tel: (48-34) 368 42 54
Fax: (48-34) 324 96 62
europe_direct@czestochowa.org.pl
www.europe_direct.czestochowa.org.pl

Jarosław

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Kraszewskiego 39
PL-37-500 Jarosław
Tel: (48-16) 623 05
Fax: (48-16) 627 23 0490
cwbjar@poczta.onet.pl
jaroslaw@europedirect.pl
www.europedirect.pl

Kalisz

Punkt informacji europejskiej Europe Direct
Ul. Częstochowska 25
PL-62-800 Kalisz
Tel: (48-62) 765 60 59
Fax: (48-62) 764 50 16
europe_direct@kip.kalisz.pl lub monika.otrebska@kip.kalisz.pl
www.europe_direct.kip.kalisz.pl

Katowice

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Kościuszki 6
PL-40-049 Katowice
Tel: (48-32) 209 17 01
Fax: (48-32) 209 17 01
centrum@rcie.katowice.pl; europe-direct@europe-direct.katowice.pl
www.europe-direct.katowice.pl

Kielce

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Bodzentyńska 44A
PL-25-308 Kielce
Tel: (48-41) 343 00 38 ext. 29
Fax: (48-41) 343 00 38 ext. 28
europe-direct@europe-direct-kielce.pl
www.europe-direct-kielce.pl

Kraków

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Mikołajska 4

PL-31-027 Kraków

Tel: (48-12) 423 19 26

Fax: (48-12) 423 19 26

krakow@europedirect.pl

www.europedirect.pl

Legnica

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Macieja Rataja 32

PL-59-220 Legnica

Tel: (48-76) 862 43 22

Fax: (48-76) 862 43 22

biuro@europe-direct-legnica.pl

www.europe-direct-legnica.pl

Lublin

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. 3-go Maja 18/3a

PL-20-078 Lublin

Tel: (48-81) 534 61 91

Fax: (48-81) 534 61 92

europe-direct@europe-direct.lublin.pl

www.europe-direct.lublin.pl

Milicz

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Plac Ks. Waresiaaka 7

PL-56-300 Milicz

Tel: (48-71) 38 30 658

Fax:

biuro@europe-direct-milicz.pl

www.europe-direct-milicz.pl

Olsztyn

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Partyzantów 24

PL-10-526 Olsztyn

Tel: (48-89) 535 48 43

Fax: (48-89) 535 48 43

europa_direct@olsztyn.wmirol.org.pl

www.europe-direct.olsztyn.pl

Ostrołęka

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

siedziba Hall Główny

Ul. Gorbatowa 15;

adres pocztowy

Ul. Baśniowa 14,

PL-07-410 Ostrołęka

Tel: (48-29) 760 30 45

Fax: (48-29) 760 30 45

Skype: eudostroleka lub eudpalacyk

eud@europe-direct.ostroleka.pl

www.europe-direct.ostroleka.pl

Piotrków Trybunalski

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Próchnika 17

PL-97-300 Piotrków Trybunalski

Tel: (48-44) 649 76 62

Fax: (48-44) 649 76 62

europa-direct@piotrkow.pl

www.europe-direct.piotrkow.pl

Płock

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

Ul. Kilińskiego 12

PL-09-402 Płock

Tel: (48-24) 366 42 04
Fax: (48-24) 366 41 14
europe_direct.plock@wlodkowic.pl
www.europe_direct.plock.wlodkowic.pl

Rzeszów

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Sucharskiego 2
PL-35-225 Rzeszów
Tel: (+48 17) 866 12 84
Fax: (+48 17) 866 12 26
rzeszow@europedirect.pl
www.europedirect.pl

Słupsk

EUROPE DIRECT Sieć Informacyjna w Słupsku
Plac Zwycięstwa 3
Urząd Miejski w Słupsku
PL-76-200 SŁUPSK
Tel: (48-59) 84 88 448
Fax: (48-59) 84 88 341
europedirect@um.slupsk.pl
www.europedirect.slupsk.pl

Szczecin

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Al. Wojska Polskiego 65
PL-70-478 Szczecin
Tel: (48-914) 32 82 81
Fax: (48-914) 21 12 45
europe-direct@europe-direct-szczecin.pl
www.europe-direct-szczecin.pl

Wodzisław Śląski

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct

UL. Zamkowa 5
PL-44-300 Wodzisław Śląski
Tel: (48-32)455 27 28, (48-609) 789 815
Fax: (48-32) 455 27 28
europe.direct@wodzislaw.wb.pl

Zamość

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Akademicka 4
PL-22-400 Zamość
Tel: (48-84) 638 26 16
Fax: (48-84) 638 26 15
europe_direct@zamosc.pl
www.europe_direct.zamosc.pl

Zielona Góra

Punkt Informacji Europejskiej Europe Direct
Ul. Podgórna 7
PL-65-057 Zielona Góra
Tel: (48-68) 456 54 08
Fax: (48-68) 325 36 12
europe-direct-zielonagora@lubuski.pl
fundusze.info@um.lubuski.pl
www.europe-direct-zielonagora.lubuskie.pl

Aktualne informacje można uzyskiwać w działających w Polsce 16-stu Regionalnych Centrów Informacji Europejskiej w:

15-453 **Białystok**;
ul. Nowy Świat 2;
tel./fax: (0-85) 653-77-53;
e-mail: eurobialystok@bia.pl

42-200 **Częstochowa**;
ul. Pułaskiego 4/6;

tel./fax: (0-34) 368-42-13;

e-mail: rcie@rcie.czest.pl

40-026 Katowice;

ul. T. Kościuszki 6;

tel.: (0-32) 209-17-01 fax: (0-32) 209-16-90;

e-mail: centrum@rcie.katowice.pl

25-308 Kielce;

ul. Bodzentyńska 44A;

tel./fax: (0-41) 343-00-38

e-mail: rcie@rcie.kielce.pl

75-054 Koszalin

ul. Młyńska 2

tel./fax: (0-94) 347-13-17

e-mail: rcie@rcie.koszalin.pl

31-027 Kraków

ul. Mikołajska 4 (Mały Rynek)

tel.: (0-12) 421-30-15 fax: (0-12) 421-33-15

e-mail: centrum@federacja.krakow.pl

20-078 Lublin

ul. 3 Maja 18/3A

tel./fax. (0-81) 534-61-91

e-mail: biuro@rcie.lublin.pl

90-361 Łódź

ul. Piotrkowska 262/264

tel./fax: (0-42) 637-79-76

e-mail: rcie@ie.lodz.pl

45-364 Opole

ul. Słowackiego 10

tel.: (0-77) 454-26-21, 423-28-82 fax: (0-77) 454-56-10

e-mail: rcie@fundacja.opole.pl

07-412 Ostrołęka

ul. Baśniowa 14

tel./fax: (0-29) 760-30-45 lub 608 487 333

e-mail: rcie_ostroleka@arrmpw.org.pl

09-402 Płock

Al. Kilińskiego 12

tel.: (0-24) 366-41-66 fax: (0-24) 366-41-48

e-mail: rcie@rcie.plock.pl

61-854 Poznań

ul. Mostowa 27

tel.: (0-61) 852-49-48 fax: (0-61) 852-49-05

e-mail: rcie@rcie.poznan.pl

26-600 Radom

ul. Chorzowska 16/18

tel.: (0-48) 365-69-08 fax: (0-48) 365-49-70

e-mail: info@rcie.radom.pl

35-225 Rzeszów

ul. Sucharskiego 2

tel.: (0-17) 866-11-82 fax: (0-17) 866-11-83

e-mail: rcie@wsiz.rzeszow.pl

87-100 Toruń

Plac Św. Katarzyny 9

tel./fax 0-56 652 11 21

e-mail: centrum@europa.torun.pl

65-077 Zielona Góra

Al. Wojska Polskiego 9

tel./fax: (0-68) 453-26-37

e-mail: rcie@rcie.zgora.pl

40-026 Katowice;

ul. T. Kościuszki 6;

tel.: (0-32) 209-17-01

e-mail: rcie@rcie.katowice.pl

1-100 Jastrzęż

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-34) 755-11-01

e-mail: rcie@rcie.jastrzeza.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

0-100 Jastrzęż

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-34) 755-11-01

e-mail: rcie@rcie.jastrzeza.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

07-412 Ostrołęka

ul. Baszowa 14

tel.: (0-24) 260-50-47

e-mail: rcie_ostroleka@wp.pl

02-402 Płock

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-24) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.plock.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl

0-100 Jastrzęż

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-34) 755-11-01

e-mail: rcie@rcie.jastrzeza.pl

0-204 Łódź

ul. Kościuszki 12

tel.: (0-42) 255-11-01

e-mail: rcie@rcie.lodz.pl